

NTO

NORSK TEATER- OG ORKESTERFORENING

STATSBUDSJETTET 2025

UTTALELSE

Til: Stortingets familie- og kulturkomité

Kopi: Kultur- og likestillingsdepartementet

Dato: 17.10.2024

Nedenfor følger høringsuttalelse fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO) til regjeringens [forslag til statsbudsjett for 2025](#).

NTO er en interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innenfor musikk og scenekunst. Vi representerer en omfattende infrastruktur av forskjelligartede, profesjonelle virksomheter innenfor musikk og scenekunst. Våre [50 medlemmer](#) omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Bodil Kjelstrup
styreleder

Morten Gjeltén
direktør

OPPSUMMERING

Hovedprioriteringer

NTO ber om

- At kuttet i driftsmidler på 3 mill. kroner til Kloden teater reverseres, og at staten bidrar med nasjonale kulturbyggmidler til teateret i 2025 slik at Teaterhuset Kloden teater kan realiseres. Det kan være siste mulighet til å få dette byggeprosjektet realisert og sikre Kloden teaters fremtid.
- At underkompensasjonen for lønns- og prisvekst i bevilgningene til musikk- og scenekunstinstitusjonene gjennom mange år rettes opp, og at den opptrappingsplanen som vi ser begynnelsen på i dette budsjettforelegget følges opp i årene fremover.
- At de positive endringene i postplasseringer følges opp med at tilskuddet til alle de faste/varige musikk- og scenekunstinstitusjonene, som inngår i den samme nasjonale infrastrukturen, samles på kap. 323.
- At det ansvaret som også kommuner/fylkeskommuner har for å sikre den nasjonale infrastrukturen av musikk- og scenekunstinstitusjoner understrekes og befestes gjennom styrket dialog, og at kommunesektoren sikres økonomisk handlingsrom til å ta dette viktige ansvaret.

Riktig retning

Vi leser dette kulturbudsjettet som begynnelsen på en nødvendig og lenge etterspurt økonomisk opptrappingsplan for musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Sammenlignet med tidligere år er budsjettet i hovedsak et steg i riktig retning for musikk- og scenekunstinstitusjonene sett under ett. Budsjettet inneholder gledelige økninger til enkeltinstitusjoner til opprettholdelse av kunstnerisk aktivitet og nødvendige investeringer i verdibevarende vedlikehold og oppgraderinger av eksisterende infrastruktur, sammen med enkelte gledelige investeringer i planlagte byggeprosjekter som også er helt nødvendige for sikre målene om kvalitet og tilgjengelighet.

I tillegg kommer andre positive grep slik som større gjennomsiktighet i tallfremstillingene, varige økninger i rammetilskuddene fremfor uforutsigbare engangstilskudd, sammen med endringer i postplasseringer som anerkjenner viktige profesjonelle kunstinstitusjoner for det de faktisk er.

Dette er i samsvar med NTOs innspill, og et uttrykk for en kulturminister som lytter til bransjen.

Demokratiske fellesskapsarenaer

NTO er glad for at regjeringen anerkjenner viktigheten av å opprettholde den nasjonale infrastrukturen av uavhengige og forskjelligartede musikk- og scenekunstinstitusjoner, og med dette sikrer at befolkningen i hele landet får tilgang på kunst og kultur av høy kvalitet. Disse institusjonene representerer viktige kompetansemiljø med stor betydning for det stedlige kulturlivet og bidrar både til å styrke uttrykksmangfoldet og sikre lokalt forankret kunstproduksjon. De er også de viktigste arbeidsgiverne for frilansere så vel som fast ansatte kunstnere.

Vi er også fornøyde med at det i turbulente tider vises politisk vilje til å investere i sterke og samlende kunst- og kulturinstitusjoner, som samlet sett utgjør en sentral del av yringsfrihetens infrastruktur og samfunnets totalberedskap, og ikke minst som viktige forvaltere av våre felles historier. I en urolig verden trenger vi mer enn noen gang musikken og scenekunsten som utfordrer, stimulerer og beveger oss videre i fellesskap. Vi vil særlig understreke den verdien disse institusjonene har som sosiale møteplasser som bygger tilhørighet og motvirker utenforskap.

Kloden teater må sikres

Det er derimot svært skuffende og overraskende at hele driftstilskuddet til Kloden teater er kuttet, og at det heller ikke er satt av midler til det planlagte byggeprosjektet. Dersom dette ikke rettes opp i Stortingets budsjettbehandling, settes Kloden teaters fremtid i fare. Det rammer ikke bare scenekunsten og barn og unge i Oslo. Det betyr også en svekkelse av hele den nasjonale infrastrukturen for produksjon og formidling av profesjonell scenekunst som Kloden teater er en betydelig del av. Alt ligger til rette for fremtidens Kloden teater, bare Stortinget sikrer at staten bidrar med sin andel av nødvendige drifts- og investeringsmidler.

Fortsatt underkompensasjon

De fleste av NTOs medlemsvirksomheter får i budsjettforelegget en lønns- og priskompensasjon på om lag 3,7 %, Regjeringen legger imidlertid selv til grunn en generell lønnsvekst på 4,5 % og en prisvekst på 3 %, hvilket betyr at musikk- og scenekunstinstitusjonene trenger en justering på om lag 4 % for helt å opprettholde rammene i henhold til regjeringens egne beregninger.

Det betyr at NTOs medlemmer sett under ett også i dette budsjettforslaget underkomponeres noe i forhold til regjeringens eget anslag for lønns- og prisvekst. Effektene av de ytterligere innstrammingerne er nedbemanninger, færre sysselsatte frilanskunstnere, lavere aktivitet, færre spillesteder, økt press på billettprisene og mindre muligheter til å ta kunstnerisk risiko.

Positive endringer i postplasseringer

Det er gledelig at tilskuddet til Teater Manu, slik NTO har tatt til orde for ved flere anledninger, er flyttet fra kap 320 post 75 under Kulturdirektoratet til kap 323 post 70 *Musikk- og scenekunstinstitusjoner* der det hører hjemme. Vi er også glade for at tilskuddet til Norsk Scenekunstsbruk har fått en bedre plassering på statsbudsjettet når det flyttes fra kapittel 325 *Post 78 Barne- og ungdomstiltak* til kap 320 post 74 sammen med andre virksomheter som jobber med profesjonell kunst.

Vi leser disse endringene i postplasseringer som viktige steg i riktig retning av at tilskuddene til alle de faste/varige musikk- og scenekunstinstitusjonene etter hvert samles på kap. 323 *Musikk og scenekunst* og administrativt forvaltes direkte av departementet. Disse institusjonene inngår i den samme nasjonale infrastrukturen for produksjon og formidling, og bidrar samlet til å nå de overordnede kulturpolitiske målene for musikk- og scenekunstrådet som begrunner tilskuddet til de institusjonene som i dag mottar midler på kap. 323 post 70.

Kommunenes/fylkeskommunenes ansvar

Vi ber også Stortinget være oppmerksom på en urovekkende tendens til at enkelte kommuner og fylkeskommuner fraskriver seg det ansvaret også de har for å sikre den nasjonale infrastrukturen av varige musikk- og scenekunstinstitusjoner.

Det tydeligste eksempelet finner vi i Oslo kommune. En samlet bransje er opprørt over byrådets uansvarlige eierskapsstyring og forslaget om en tilnærmet halvering av tilskuddet til Oslo Nye Teater i 2025, som praksis betyr en nedleggelse av teateret slik vi kjenner det i dag.

Hvis denne tendensen fortsetter, rakner hele finansieringsystemet, og vi risikerer en ødeleggelse av den infrastrukturen som er bygget opp gjennom tiår og som offentlige myndigheter er forpliktet til å sikre i henhold til [Grunnloven § 100](#).

RIKTIG RETNING

Vi ber Stortinget bidra til den nødvendige og lenge etterspurte opptrappingsplanen som vi i dette budsjettfremlegget ser begynnelsen på. De akkumulerte kuttene som musikk- og scenekunstinstitusjonene har vært utsatt for i en tiårsperiode må skrittvis innhentes. Det er en forutsetning for at institusjonene kan sikre arbeidsplassene, opprettholde aktivitetsnivået og produsere musikk og scenekunst av høy kvalitet til flest mulig.

Gledelige enkeltøkninger

Budsjettforslaget inneholder gledelige rammeøkninger til enkeltinstitusjoner både til å opprettholde kunstnerisk aktivitet og til nødvendige investeringer i verdibevarende vedlikehold og oppgraderinger.

Vi leser disse enkeltvise økningene som gledelige signaler om en opptrappingsplan og skrittvis reversering av det siste tiårets akkumulerte realkutt. Det er gledelig at regjeringen verdsetter musikk- og scenekunstinstitusjonene som et viktig fundament i norsk kulturliv, og har lyttet til bransjen og tatt inn over seg at institusjonene står i en krevende økonomisk situasjon som følge av at inntektene ikke holder tritt med kostnadsveksten.

Vi er glade for økninger i rammetilskuddet til Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teateret, Trøndelag Teater, Hålogaland Teater, Kilden teater og konserthus, Nationaltheatret, Musikkelskapet Harmonien, Teater Ibsen og Teater Innlandet.

Det er også gledelig at Riksteatret har fått en økning på 2 mill. kroner øremerket billettfond, som gir gratis teaterbilletter til skoleelever over hele landet, og i tillegg til det en økning i nettotildeling på 7,5 prosent. Det er kjærkomne midler etter at Riksteateret det siste tiåret har vært utsatt for enda større realkutt enn de øvrige musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Vi leser denne avsetningen til Riksteaterets billettfond også som et signal om at regjeringen vil følge opp punktet i [handlingsplanen for like muligheter til deltakelse](#), om å vurdere opprettelsen av billettfond for å gi flere barn og unge profesjonelle kunst- og kulturopplevelser uavhengig av bakgrunn og økonomi, i samsvar med [NTOs innspill til denne handlingsplanen](#).

Storingsvedtak må anerkjennes

Ellers registrerer vi at det i årets proposisjon presiseres at de økningene som ble fremforhandlet i budsjettforliket mellom regjeringspartiene og SV er videreført som del av de ordinære driftstilskuddene. Det gjelder videreføringene av økningene til Arktisk Filharmoni, Det Norske Blåseensemblet, Teater Manu og Rosendal Teater.

Vi vil understreke at alle økninger i institusjonenes rammetilskudd som er vedtatt av Stortinget må anerkjennes som like forutsigbare midler for institusjonene, uavhengig av om økningene er foreslått i budsjettproposisjonen eller forhandlet fram gjennom budsjettforlik og stortingsbehandling.

Større forutsigbarhet

Det er gledelig at budsjettet i større grad enn tidligere år er preget av en vilje til å sikre institusjonene forutsigbare rammevilkår gjennom varige økninger i rammetilskuddet, fremfor engangstilskudd.

Vi leser denne dreiningen som et positivt signal om at tendensen tidligere år til å splitte opp deler av rammetilskuddet i uforutsigbare engangstilskudd eller politisk styrende prosjektilskudd har snudd. Dette er i samsvar med NTOs innspill, og er med på å sikre institusjonsautonomien og den kunstneriske kjernevirksomheten.

Mer gjennomiktig

Vi er også fornøyde med at tall og beregninger, i tråd med NTOs innspill, fremstilles på en mer gjennomiktig og etterprøvbar måte. Det fremgår tydeligere hva som er beregnet kompensasjon for

forventet lønns- og prisvekst, og hva som faktisk er reelle økninger som kommer i tillegg. Dette gir et godt og etterrettelig faktagrunnlag for å diskutere konsekvensene av budsjettet og for Stortingets beslutninger.

Insentivordning for ny norsk dramatikk

Videre er det gledelig at det etableres en insentivordning for ny norsk dramatikk i løpet av 2025, og registrerer at den skal finansieres med 5 mill. kroner over spillemidler. Vi vil samtidig understreke at hvis ny dramatikk skal kunne bli framført på norske scener, i enda større grad enn i dag, forutsetter dette først og fremst at institusjonenes rammetilskudd gjenoppbygges. NTO kommer tilbake med en egen uttalelse til den forskriftsfestede delen av ordningen for institusjonene som er ute på høring.

Kulturloven

Vi er også glade for at departementet endelig tar sikte på å legge fram en lovproposisjon med forslag til endringer i kulturloven i løpet av høsten 2024. Vi ser fram til at en endret kulturlov – som forankres tydeligere i infrastrukturkravet (Grunnloven § 100 (6)) og lovfester armlengdeprinsippet – kan bidra til å styrke strukturene rundt de uavhengige kunstinstitusjonene også med skiftende politiske klima, jf NTOs tidligere [innspill](#) og [uttalelse](#) til lovutkastet.

FORTSATT UNDERKOMPENSASJON

Vi ber Stortinget merke seg at musikk- og scenekunstinstitusjonene sett under ett også i dette budsjettfremlegget underkompenseres noe i forhold til regjeringens eget anslag for lønns- og prisvekst. I den pressede økonomiske situasjonen mange institusjoner er i, vil effekten av enda strammere rammer i 2025 være merkbar.

De fleste av NTOs medlemsvirksomheter får i budsjettfremlegget en lønns- og priskompensasjon på om lag 3,7 %, Regjeringen legger imidlertid selv til grunn en generell lønnsvekst på 4,5 % og en prisvekst på 3 %. Det betyr at musikk- og scenekunstinstitusjonene trenger en justering på om lag 4 % for helt å opprettholde rammene i henhold til regjeringens egne beregninger. Utenom de enkeltvise økningene er musikk- og scenekunstinstitusjonene underkompensert med 0,3 prosent.

I den pressede økonomiske situasjonen mange institusjoner allerede er i vil effekten av enda strammere rammer i 2025 være merkbar. Disse institusjonene tvinges videre inn i en selvforsterkende negativ spiral med nedbemanninger, færre sysselsatte frilanskunstnere, lavere aktivitet, færre spillesteder, økt press på billettprisene og mindre muligheter til å ta kunstnerisk risiko og investere i kvalitet og kunstnerisk utvikling. Samlet betyr dette at samfunnet får mindre ut av de investerte ressursene fordi institusjonene verken fullt ut får utnyttet det kunstneriske potensialet eller formidlingspotensialet.

POSITIVE ENDRINGER I POSTPLASSERINGER

Vi ber Stortinget om å følge opp de positive endringene i postplasseringer, og bidra til at alle de varige profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner samles på kap. 323 post 70 og sikres rammetilskudd som navngitte mottakere direkte på statsbudsjettet. Samtidig anmoder vi om at armlengdeprinsippet sikres i tilskuddsforvaltningen.

Det er gledelig at tilskuddet til Teater Manu, slik NTO har tatt til orde for ved flere anledninger, er flyttet fra kap 320 post 75 under Kulturdirektoratet til kap 323 post 70 *Musikk- og scenekunstinstitusjoner* der det hører hjemme. Postflyttingen foreslås med henvisning til den nye språkloven, som trådte i kraft 1. januar 2022, og som slår fast statusen til norsk tegnspråk som nasjonalt tegnspråk, og er en oppfølging av NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet*.

Vi er glade for at Teater Manu med dette anerkjennes som det nasjonale tegnspråketeateret som det faktisk er, og som en del av den landsdekkende infrastrukturen av varige musikk- og scenekunstinstitusjoner som utgjør et viktig fundament i norsk kunst- og kulturliv.

Det er også gledelig at tilskuddet til Norsk Scenekunstbruk har fått en bedre plassering på statsbudsjettet når det flyttes fra kapittel 325 *Post 78 Barne- og ungdomstiltak* til kap 320 post 74 sammen med andre virksomheter som jobber med profesjonell kunst.

Endringene bekrefter at plasseringen av tilskuddene på ulike kapitler og poster har en betydning, og gjenspeiler departementets syn på hva de forskjellige virksomhetene faktisk er og representerer.

Vi leser disse endringene i postplasseringer som viktige steg i riktig retning. Etter vårt syn bør tilskuddene til alle de faste/varige musikk- og scenekunstinstitusjonene samles på kap. 323 *Musikk og scenekunst* og administrativt forvaltes direkte av departementet. Disse institusjonene inngår i den samme nasjonale infrastrukturen for produksjon og formidling, og bidrar samlet til å nå de overordnede kulturpolitiske målene for musikk- og scenekunstoprådet som begrunner tilskuddet til de institusjonene som i dag mottar midler på kap. 323 post 70.

Armlengdeprinsippet

Det er også positivt at opprettelsen av den nye søkbare tilskuddsordningen for etablerte scenekunstgrupper i Kulturfondet har ført til at personlige kunstnerskap som Jo Strømgren Kompani og Verdensteatret ikke lenger tildeles enkelttilskudd som besluttes politisk på kap 320 post 75.

I lys av dette er det underlig og kritikkverdig at regjeringen samtidig foreslår 2 mill. kroner i tilskudd til et annet personlig kunstnerskap, Tigerstadsteatret, direkte over statsbudsjettets kap. 325, post 78 Barne- og ungdomstiltak. Det er opplagt at kunstfaglige fagfellevurderinger må være førende ved tildeling av offentlige midler til personlige kunstnerskap og kunstprosjekter, og at en slik politisk enkelttildeling er i strid med armlengdeprinsippet.

De frittstående scenekunstkompaniene eksisterer gjerne i kraft av de kunstnerne som en gang etablerte virksomheten. Dette er uavhengig av om kompaniet har eksistert over tid, og om det er organisert som enkeltpersonforetak eller som aksjeselskap eller stiftelse med et arbeidsgiveransvar. Tilskuddet til slike personlige kunstnerskap kan ikke forvaltes direkte på statsbudsjettet slik som enkelttilskuddene til varige institusjoner med kunstnerisk ledelse på åremål.

Bredde og fleksibilitet i fondsfinansieringen

Det var derfor riktig og viktig at den nye ordningen for etablerte kompanier ble lagt i Kulturfondet slik at den forvaltes av Kulturrådet på en armlengdes avstand fra politikken. Det gjør det også mulig for Kulturrådet å kontinuerlig vurdere retningslinjene for ordningen og se den i sammenheng med de øvrige tilskuddsordningen i fondet.

Verken innretningen av ordningene eller den pressede økonomien i fondet kan legitimere at politikere tar beslutninger som skal være basert på kunstfaglig skjønn. Det politikkerne derimot kan gjøre er å styrke Kulturrådets økonomiske og faglige handlingsrom til å sikre nødvendig bredde og fleksibilitet i Kulturfondets tilskuddsordninger på scenekunstoprådet samlet sett.

Kompensasjon for bortfall av fondsmidler

Vi ber om at driftstilskuddet til de scenekunstvirksomhetene som i 2021 ble flyttet fra Kulturfondet til kap. 320 post 74 kompenseres for bortfall av tilskudd fra Kulturrådets søkbare ordninger. For DansiT koreografiske senter vil det faktum at de ikke får kompensert for bortfallet av tilskudd fra arrangørstøtten bety en nedbygging av [Multiplié dansefestival](#) som er en av Norges største og viktigste festivaler for mangfold og inkludering i profesjonell scenisk dans, og en vesentlig del av DansiT's kjernevirksomhet. Det vil være et tap for hele scenekunstbransjen og ikke minst for arbeidet med å inkludere kunstnere med funksjonsnedsettelse (jf. også [NTOs høringssvar til konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter](#)).

KLODEN TEATER MÅ SIKRES

Vi ber Stortinget om å videreføre tilskuddet til Kloden teater som fast driftstilskudd. Dersom det foreslåtte kuttet ikke rettes opp, kan det bety at teateret om kort tid må legge ned driften.

Kloden teater kom inn på statsbudsjettet i 2023 med et driftstilskudd på 3 mill. kroner som ble videreført i 2024. Det er oppsiktsvekkende og uforståelig at regjeringen ikke viderefører tilskuddet i 2025, men i stedet foreslår å kutte hele driftstilskuddet til dette programmerende teateret med barn og unge som hovedmålgruppe.

Med dette kuttet fremstår tilskuddene i 2023 og 2024 som meningsløse engangstilskudd. Det *uten* at tilskuddet i 2024 var definert som et engangstilskudd, men derimot ga inntrykk av å være et forutsigbart fast driftstilskudd.

Når regjeringen heller ikke har prioritert å bidra med sin andel av byggekostnadene for et permanent teaterhus, settes Kloden teaters fremtid i fare.

Dette rammer ikke bare scenekunsten og det unge publikummet i Oslo – og særlig de som er bosatt i Oslo Øst, der Kloden bevisst er lokalisert på Økern nederst i Grorudalen. Både kunstnerne, kunsten og barn og unge i hele landet rammes. Ikke minst rammes de befolkningsgruppene som er underrepresentert – både som publikum og deltakere – som Kloden teater gjør et omfattende arbeid for å inkludere og invitere inn i den profesjonelle scenekunsten.

I tillegg svekkes programmeringsøkonomien i feltet, og kunstnere og scenekunstgrupper mister sterkt etterspurte prøve- produksjons- og visningslokaler. Så langt i 2024 har Kloden teater på ulikt vis samarbeidet med 61 scenekunstkompanier fra hele landet og hatt 233 visninger for 11 400 publikummere. Alt dette på teaterets ene midlertidige scene og i midlertidige produksjonslokaler. I tillegg kommer turneer og visninger på andre scener rundt i Norge av mange av de forestillingene som har hatt sin produksjonsperiode på Kloden teater.

Det sier seg selv at potensialet er stort med et nytt permanent teaterhus som inneholder to scener, produksjons- og prøvelokaler, publikumsrettede fellesrom og kontor- og arbeidssted for scenekunstfeltet.

Vi viser også til Kulturdirektoratets vurdering av prosjektet Teaterhuset Kloden teater, hvor de nettopp understreker sammenhengene mellom realiseringen av et permanent teaterhus og behovet for en avklaring av statlig og kommunal støtte til videre drift.

PRODUKSJONS- OG FORMIDLINGSLOKALER

Vi ber Stortinget om å prioritere investeringsmidler til det planlagte byggeprosjektet Kloden teater som er i en prekær situasjon. Samtidig er det viktig at Stortinget er oppmerksom på at flere prosjekter fortsatt står på vent. Det trass i enkelte gledelige investeringer som sikrer fremdrift i viktige planlagte byggeprosjekter. Dette er helt nødvendige investeringer for å sikre målene om kvalitet i innholdsproduksjonen og tilgjengelighet for et bredt og sammensatt publikum.

Statlige byggeprosjekter

Rehabiliteringen og moderniseringen av Nationaltheatret

Vi setter pris på at Statsbygg bevilges 15 mill. kroner til å jobbe videre med Tullinløkkaløsningen for Nationaltheatret som i statsbyggs rapport peker seg ut som den klart beste løsningen. Dette er et nasjonalt løft for hele bransjen. Videre er vi glade for at det foreslås 6,3 mill. kroner som sikrer framdrift i nødvendige investeringer og sikringstiltak i det den fredede teaterbygningen på Johanne Dybwads Plass, gitt videre drift der de nærmeste 8-10 årene.

[Nybygg for Beaivváš Sámi Našunálateáhter](#)

Det er en stor begivenhet at nybygget for Beaivváš Sámi Našunálateáhter og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino offisielt ble åpnet 21. august 2024. Vi er glade for at bevilgningen til Sametinget økes med 4,1 mill. kroner til dekning av husleiekostnader i 2025.

Gledelige investeringer i nasjonale kulturbygg

Det er gledelig at Stavanger kommune har fått innvilget 10 mill. kroner til videre prosjektering av Kulturhøyden i Stavanger, som har som mål å samlokalisere Rogaland Teater og Museum Stavanger. Dette er en viktig anerkjennelse av teaterets åpenbare og prekære behov, og et viktig signal om at staten vil ta sitt ansvar for å realisere nødvendig utbygging og fornying av teateret og museet.

Gledelig er det også at det gis et investeringstilskudd til Haugesund kommune på 5 mill. kroner i 2025 til oppgradering av de gamle lokalene i frelsesarmeen slik at de fungerer som moderne lokaler for Haugesund teater, med tilsagn om ytterligere 27,4 mill. kroner i senere budsjettår slik at den samlede statlige medvirkingen til dette prosjektet blir 32,4 mill. kroner.

Vi er også glade for at regjeringen vil gi et tilskudd til Tromsø kommune på 7 mill. kroner til videre prosjektering av Kulturkvartalet, med mål å samlokalisere Nordnorsk Kunstmuseum og Arktisk Filharmon i et nybygg på Macktomta i Tromsø sentrum, med tilsagn om ytterligere 10 mill. kroner i senere budsjettår.

Teaterhuset Kloden teater

Derimot er det skuffende og overraskende at regjeringen ikke har prioritert det planlagte byggeprosjektet til Kloden teater. Det til tross for at utbygger allerede har investert to tredjedeler av kapitalen, og Oslo kommune har forpliktet seg til 15 mill. under forutsetning av at staten bidra med tilsvarende.

Statlige investeringer i byggeprosjektet i 2025 er trolig siste mulighet for å få dette prosjektet realisert. Fra 2026 utløper den forpliktende avtalen med huseier, og dersom offentlig finansiering ikke er avklart innen 2025, står de fritt til å finne andre leietakere til bygningene. En unik mulighet for å få realisert Kloden teater sine planer vil da gå tapt, og teateret vil måtte lete etter nye lokaler for å kunne fortsette virksomheten.

Vi ber Stortinget om å lytte til Kulturdirektoratets faglige vurdering av prosjektet teaterhuset Kloden teater:

«Prosjektet bygger på et godt begrunnet valg av lokasjon og dokumentert behov for en produksjonsplattform for scenekunst med, og for barn og unge, samt et behov for visnings- og produksjonsarenaer for det frie scenekunstheltet lokalt, regionalt og nasjonalt».

Særlig understrekes det *nasjonale behovet* som teaterhuset Kloden teater dekker som en «arena for visning, samarbeid og kunnskapsutvikling på det frie scenekunstheltet». Kulturdirektoratets konklusjon er at det er «tilstrekkelig dokumentert behov for teaterhuset», og at prosjektet vil «være funksjonelt og realiserbart dersom statlig investeringstilskudd blir innvilget».

Med andre ord ligger alt til rette for fremtidens Kloden teater, bare Stortinget sikrer at staten bidrar med sin andel av nødvendige drifts- og investeringsmidler.

Viktige byggeprosjekter satt på vent

I tillegg ber vi Stortinget være oppmerksom på at det er viktige prosjekter under planlegging flere steder i landet som trenger statlig delfinansiering for å realiseres. Foruten det planlagte teaterhuset Kloden teater, gjelder dette blant annet prosjekt Griegkvartalet – Nytt musikkteater i Bergen, samt nye lokaler for Brageteatret i Drammen og Unge Viken Teater i Lillestrøm.

KOMMUNENES OG FYLKESKOMMUNENES ANSVAR

Vi ber Stortinget merke seg en urovekkende tendens til at enkelte kommuner og fylkeskommuner fraskriver seg det ansvaret som alle forvaltningsnivåene samlet har for å sikre den nasjonale infrastrukturen av profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner i Norge. Hvis denne tendensen fortsetter, rakner hele finansieringssystemet, og vi risikerer en ødeleggelse av den infrastrukturen som er bygget opp gjennom tiår og som offentlige myndigheter er forpliktet til å sikre i henhold til [Grunnloven § 100](#).

Det offentlige finansieringssystemet som skal sikre en nasjonal infrastruktur av musikk- og scenekunstinstitusjoner over hele landet er tuftet på et felles ansvar mellom staten og lokale/regionale myndigheter.

De fleste av musikk- og scenekunstinstitusjonene inngår i ordningen med delt finansiering mellom stat og region, og flere av disse igjen inngår i ordningen med faste fordelingsnøkler.

I andre tilfeller er ansvaret for institusjonene i stedet delt mellom stat og kommune, slik som for Oslo Nye Teater etter et [makeskifte med staten i 1999](#). Da ble hele det offentlige finansieringsansvaret og eierskapet for Oslo Nye Teater overført til Oslo kommune, mens det tilsvarende ansvaret for driften av Nationaltheatrets virksomhet ved Torshovteatret ble overført til staten.

Vi ser nå en foruroligende tendens til at enkelte kommuner og fylkeskommuner trekker seg ut av dette finansieringssystemet, og dermed fraskriver seg det nasjonale kulturpolitiske ansvaret som de faktisk har.

Dette er tydeligst og aller mest dramatisk i Oslo kommune. En samlet bransje er opprørt over byrådets uansvarlige eierskapsstyring og forslaget om en tilnærmet halvering av tilskuddet til Oslo Nye Teater i 2025, som praksis betyr en nedleggelse av teateret slik vi kjenner det i dag.

Et annet eksempel er Vestfold fylkeskommune som inneværende år har besluttet å avvike sitt eierskap i Teater Ibsen sammen med sin andel av tilskuddet med virkning fra 2026. Teaterets fremtid er uvis, og i ytterste konsekvens kan også dette bety en nedleggelse av teateret som en bærende institusjon.

Denne tendensen må delvis sees i sammenheng med svekket kommuneøkonomi, og vi vil understreke at staten må sikret at fylkeskommunene/kommunene har økonomiske rammer som gjør det mulig for dem å følge opp sin andel av den samlede offentlige finansieringen av musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Samtidig synes denne foruroligende tendensen mer grunnleggende sett å være knyttet til en manglende anerkjennelse av det delte nasjonale kulturpolitiske ansvaret som finansieringssystemet er tuftet på, og den fundamentale verdien som den nasjonale infrastrukturen av uavhengig og profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner faktisk har.

Den utfordringen kan bare løses gjennom et kontinuerlig kunnskapsfremmende og bevisstgjørende arbeid, herunder en styrket dialog mellom forvaltningsnivåene. I et langsiktig perspektiv kan en slik styrket dialog bygge opp under en bedre samordnet tilskuddsforvaltning – som er basert på omforente kulturpolitiske mål og prinsipper og felles kriterier for hva som er en god styringsdialog.

Faste fordelingsnøkler – sikring og utvidelse av ordningen

Vi er glade for at departementet i statsbudsjettet understreker viktigheten av ordningen med delt finansiering og faste fordelingsnøkler, der de offentlige driftstilskuddene deles med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin del. Denne ordningen har vært en del av et stabilt og velfungerende finansieringssystem som har ligget fast siden begynnelsen av 1990-tallet.

Ordningen har bidratt til å sikre den nasjonale infrastrukturen av varige profesjonelle institusjoner som utgjør fundamentet for produksjon og formidling av scenekunst i Norge. Den har bidratt til å sikre de institusjonene som er omfattet av ordningen forutsigbare økonomiske rammer, og dermed bygget opp

under målet om et likeverdig kulturtilbud i hele landet. Samtidig sikrer ordningen lokalt eierskap og lokal forankring, og den har fungert som et sterkt insitament for regionene til å investere i de stedlige musikk- og scenekunstinstitusjonene.

I statsbudsjettet er det presisert at forutsetningen om regional medfinansiering er knyttet til det ordinære statstilskuddet slik det framgår i budsjettproposisjonen. Dersom statstilskuddet i 2025 økes utover dette, enten som følge av Stortingets behandling eller ved tilleggsbevilgninger i løpet av året, er det ikke en forutsetning at regionen øker sin finansieringsandel tilsvarende i gjeldende budsjettår. Vi anerkjenner at dette er viktig for å gi forutsigbarhet i de kommunale og fylkeskommunale budsjettprosessene.¹

Etter vårt syn bør det også vurderes å utvide ordningen med delt finansiering og faste fordelingsnøkler til å omfatte flere av musikk- og scenekunstinstitusjonene, sammen med en fortsettelse av den påbegynte oppryddingen i postplasseringer.

MUSIKERALLIANSEN

I forbindelse med revidert budsjett 2023 bevilget Stortinget 3 mill. kroner til oppstart av en Musikerallianse. Disse midlene ble ikke videreført i 2024, og det er heller ikke satt av midler til videreføring av denne virksomheten i budsjettforelegget for 2025.

NTO var med på å etablere Musikeralliansen i 2023, og vi støtter at det settes av driftstilskudd til videreføring. Samtidig vil vi understreke at opprettelsen av en slik virksomhet må ledsages av en gjenoppbygging av de økonomiske rammene for institusjonene som er de viktigste arbeids- og oppdragsgiverne for kunstnerne innenfor musikken og scenekunsten.

---

¹ I 2023 ble statens lønns- og prisjustering korrigert i revidert nasjonalbudsjett. Det innebar en justering av det beløpet som tilskuddsmottakerne først hadde fått meddelt (jf. *Statsbudsjettet 2023 – Justering av tilskuddsbeløp* av 28.06.2023). Også statens rammetilskudd til kommunesektoren ble justert. I de tilfellene hvor det offentlige tilskuddet er delt mellom stat og region med fast fordelingsnøkkel, justerte de aller fleste fylkeskommunene og kommunene sin andel av tilskuddet slik at den prosentvise fordelingen ble opprettholdt. NTO anmodet samtlige om å følge opp statens korrigerende, og fikk godt gjennomslag for det. Vi vil understreke at statens justering i dette tilfellet ikke var en tilleggsbevilgning, men en kompensasjon for manglende inndekning av forventet lønns- og prisvekst som normalt skulle ha kommet i statsbudsjettet.